

ct

Agamemnon hazatér

de
Raúl Hernández Garrido

traducción de
Gellért Péter

(fragmento en húngaro)

*Egy tehetős otthon hallja. Egy pár szék. A színpad
háttérében a székek között, sötétbe merült lakás. Az ajtó nyitva, egyik szárnyánál egy
öreg koldus, a másiknál egy drága ruhákba öltözött lány áll. Ruhájának fehér szövete
tele van spriccelve vérrel.*

LÁNY

Sajnálom, hogy nem tudom megkínálni semmivel. Tegnapelőtt váltunk meg a cselédttől, és üres a hűtő.

CSAVARGÓ

Ne zavartassa magát. Azt hiszem, nem alkalmas pillanatban jöttem.

LÁNY

Kérem, ne menjen el. Most nincs senki, aki gondot viselne a házra. Egyedül maradtam. De nem szeretném, ha rossz benyomással távozna.

CSAVARGÓ

Inkább visszajövök egy alkalmasabb időpontban.

LÁNY

Maradt egy kis húsleves a konyhában. Amilyen hidegből jön, biztos jól esne magának valami meleg étel. Nem utasíthatja vissza.

CSAVARGÓ

Bár a külsőm azt sugallja, ne higgye, hogy alamizsnáért jöttem. És ha azt mondja, hogy már két napja nincs cselédjük...

LÁNY

Nem ismer valakit akinek lakásra lenne szüksége? Ha az ember hozzászokott, hogy cselédlánnyal él, elveszti a kapcsolatát a mindennapokkal. Két napja már, hogy nem ettem. Egy serpenyőt sem tudnék a tűzhelyre rakni. Azt se tudnám, hol keressem.

CSAVARGÓ

Nem ismerek. Senki nem jut eszembe, aki alkalmas lenne önnek. Azok az emberek akikkel én érintkezem, nem volnának képesek arra, hogy egy ilyen házban szolgáljanak. Már nagyon késő van.

LÁNY

Nem mehet így el.

CSAVARGÓ

Igazán megígérem, hogy egy másik nap, alkalmasabb időpontban visszajövök.

LÁNY

Mikor megjött, Joaquín Sierra felől érdeklődött.

Csend

Mit akar tőle?

CSAVARGÓ

Üdvözölni, semmi mást. Látni, hogy megy a sora. Meg ilyesmit.

LÁNY

Most nincs itt.

CSAVARGÓ

Ön ismerte őt? Úgy értem, azt gondolja, hogy visszajön?

LÁNY

Visszajön? Pontosán fogalmazva nem is lakik itt. Mit tud ön Joaquín Sierráról?

CSAVARGÓ

Azt hittem, hogy ez az ő háza.

LÁNY

Persze, hogy ez. Hogyan szerezte meg ezt a címet?

CSAVARGÓ

Megadta valaki. Egy közös barátunk.

LÁNY

Joaquín Sierra már tizenöt éve nem lakik itt.

CSAVARGÓ

Akkor biztosan rossz címet adtak. Legközelebb, előbb majd meggyőződöm róla. Kérem, bocsásson meg, ha zavartam.

LÁNY

De hiszen ez az egyetlen hely, ahol keresheti. Akarom mondani, az egyetlen címe. Máshol képtelenség lenne megtalálni.

CSAVARGÓ

Tizenöt éve nem él itt. Maga mondta.

LÁNY

Így igaz.

CSAVARGÓ

Csak nem azt akarja ezzel mondani, hogy...?

LÁNY

Őn talán tud róla valamit? Láta őt mostanában?

CSAVARGÓ

Nem.

LÁNY

Nem halt meg. Egészen biztosan nem. Nem, azt megéreztem volna.

CSAVARGÓ

Értem. Nem akarom tovább feltartani.

LÁNY

Akkor nem kér egy kis húslevest?

CSAVARGÓ

Köszönöm, nem kérek.

LÁNY

Nekem bizony jól fog esni. Megyek és felteszem. Hogy jó meleg legyen. Semmibe sem kerül, ha mindjárt két személyre tálalok. Tyúkhúsleves. Előfőzött és mélyhűtött. Elég kivenni a hűtőből és felmelegíteni. Gyermekkoromban nem bírtam elviselni a hús látványát, irtóztam minden megölt állat húsától, különösképpen a csirkéétől. Amikor a pokolról beszéltek nekem, mindig úgy láttam magam előtt, mint egy hatalmas baromfiboltot. Az a könnyedség, ahogyan a hentes a késével feldarabolta az állatot, félelemmel töltött el.

CSAVARGÓ

Nem csodálkoznék, ha ezek után egy falat hús sem menne le a torkán.

LÁNY

Ma már nincsenek ilyen problémáim. A kor, sok buta gondolattól megszabadít.

CSAVARGÓ

Maga még túl fiatal ahhoz, hogy így beszéljen.

LÁNY

Miért magáz engem?

CSAVARGÓ

Jólneveltségből.... udvariasságból..., nem ismerjük egymást, és...

LÁNY

Mire céloz azzal, hogy nem ismerjük egymást?

CSAVARGÓ

Nem állunk kapcsolatban. Akarom mondani, maga és én, nem...

LÁNY

Hogy maga és én mit nem...?

CSAVARGÓ

Nem állunk olyan közeli viszonyban... Más körülmények között lehetnénk..., mert, bár lehet, hogy öreg vagyok, de ha rendbe szedném magam, és szépen felöltöznék, láthatná, hogy még jól tartom magam. Még ha nálam harminc évvel fiatalabbak mellé állnék... akkor sem vallanék szégyent.

LÁNY

Ismerem magát. Jól ismerem. Azok közé tartozik, akik mindig előre engedik a nőket. Akik az utcán jópofáskodnak a nőkkel, aztán a járdára köpnek. Egyike azoknak, kik a mozgólépcsők alján leskelődnek. Egy azok közül, akik...

CSAVARGÓ

Ne izgassa fel magát.

LÁNY

Hogy ne? Vegye le rólam a kezét!

CSAVARGÓ

Nem akarom bántani. Sohasem fordult elő velem...

LÁNY

Ne mondja!

CSAVARGÓ

Kérem! Ne ítéljen a látszataból.

LÁNY

Csak azért nem dobom ki magát, mert... Mert maga...

Végül is ismerte őt.

És ki az a barát? Aki Joaquín Sierrának és magának is a barátja?

CSAVARGÓ

Maga nem ismeri őt.

LÁNY

Mondja meg, hogy ki az!

CSAVARGÓ

Már nem él. És nem érne vele semmit, ha a nevét megmondanám. Már több éve meghalt.

LÁNY

Nahát.

CSAVARGÓ

Annyi ideje már. Nincs jelentősége.

LÁNY

Barátja volt önnek. És barátja volt Joaquín Sierrának is. Miért jött ebbe a házba? Mit akar maga Joaquín Sierrától?

CSAVARGÓ

Annyi ideje eltűnt már, nincs is sok értelme beszélni róla. Talán ön nem is ismerhette.

LÁNY

Olykor emlékszem dolgokra.

CSAVARGÓ

Igazán? Emlékszik rá?

LÁNY

Nagyon kicsi voltam. Ezek lehetnek az első emlékeim. Egy magas emberre emlékszem, aki sétálni vitt a parkba. Emlékszem, hogy felültetett a hintára, és töltött ostyát meg vattacukrot vett nekem. És hogy, a zakója belső zsebéből előhúzott egy zsebkendőt, letisztította vele a számról a cukormaradékot, majd utána nagyon gondosan összehajtogatta.

CSAVARGÓ

Mindössze ennyi kapcsolata volt vele?

LÁNY

Régen volt. Talán nem is úgy történt, ahogyan emlékszem.

CSAVARGÓ

A család barátja volt? Egy rokona?

LÁNY

Az apám volt.

CSAVARGÓ

Az apja? Biztos ebben?

LÁNY

Miért kérdezi? Az az érzésem, hogy többet tud, mint amit elmond.

Szünet

Bocsásson meg. Kissé meg vagyok zavarodva. Hirtelen annyi minden történt. Megfelejtkezem róla, hogy egy idegennel állok szemben. Olyan dolgokról beszélek, amikről nem akarok.

CSAVARGÓ

Bocsásson meg, ha megbántottam a kérdésemmel.

LÁNY

Miért kételkedik benne, hogy az a férfi az apám volt?

CSAVARGÓ

Megfeledkeztem róla, hogy volt egy lánya.

LÁNY

Hol ismerkedtek meg?

CSAVARGÓ

Annyi éve már...

LÁNY

Pontosan, mennyi? Egy év ide, vagy oda, nem számít, emlékeznie kell!

CSAVARGÓ

Ha jól számolom, talán húsz éve lehet.

LÁNY

Akkor még meg sem születtem. Hogy ismerkedtek meg?

CSAVARGÓ

Akkoriban ugyanazon a területen dolgoztunk. Olykor-olykor találkoztunk, ő, meg én, meg az a barát, akiről szó volt már. Beszélgettünk az üzletről, az ügyfelekről, a forgalomról.

LÁNY

El sem tudom képzelni, hogy egy olyan ember, mint maga, egyenlő rangú félként beszélget az apámmal.

CSAVARGÓ

Azelőtt, megbecsült ember voltam. Az élet sokszor meglepő fordulatokat hoz.

LÁNY

Később találkozott még vele? Az apámmal?

CSAVARGÓ

Nem. A dolgok más irányt vettek. Elvesztettem az üzletemet, más városba költöztem, mindenem oda lett. Azután sokfelé jártam... Végül is nem hiszem, hogy érdekelné magát az életem. Azóta nem találkoztam vele. Már szinte el is felejtettem, hogy van egy lánya.

LÁNY

Maga annyi mindenben mehetett keresztül... Most mivel foglalkozik?

CSAVARGÓ

Jelenleg semmivel.

LÁNY

Értem.

Csönd

Kér egy kis húslevest? Megfeleltekem róla, hogy ön látogató nálunk, és nekem úgy is kell bánnom magával. Egy tiszteletre méltó látogató, apám régi barátja. Meséljen róla. Meséljen el mindent, amire emlékszik. Bármit.

CSAVARGÓ

Nem tudnék sokat mesélni magának. Ő inkább annak a közös barátunknak a barátja volt, akit említettem. Ő, jobban ismerte az édesapját. Erre jártam, és üdvözölni akartam, hogy felidézzük a régi időket. Mi, akik oly sok évet megéltünk, mindig a régi időkre gondolunk.

LÁNY

Olyan keveset tudok róla. Az anyám sohasem mesélt semmit. Gyermekkoromban találtam bizonyos számlákat, biztosan az üzleti számlái voltak, ezen felül, valóságos kincsként őriztem azt a fél pár mandzsettagombot, a pár egyetlen darabját, amivel a legjobb ingeinek ujját fűzte össze. Elrejtettem őket az anyám éber tekintete elől. Ő nagy gonddal mindent eltüntetett az apám után. Azonnal megszabadult a ruháitól. Megszállta a gyűlölet, és rögeszmésen minden emléket eltüntetett, ami apámból megmaradt. Egy nap, az első kollégiumi kirándulásom napján, az elsón és az utolsón, mert anyám soha nem hagyta, hogy bárhová egyedül menjek – és már önmagában emiatt gyanakodnom kellett volna -kihasználta az alkalmat, és átvizsgálta a holmijaimat. Felnyitotta a titkos naplóm lakatját, átkutatta a szobám minden egyes sarkát. Az összes fiókot. Az ágy és a matrac alatt. A ruháimat. A könyveim minden egyes lapját. Amikor hazaértem, és láttam, ahogy ott fekszik az ablak előtt, már rögtön tudtam. Nem akart a szemembe nézni. Bementem a szobámba, és habár mindent rendben találtam, jól tudtam, hogy megtalálta, és már nincs ott. Ez volt az első alkalom, hogy a szemére vettem valamit. Semmi joga nem volt hozzá. Odamentem, és eléje léptem. Megragadtam a karját, hogy nézzen rám. Nem hagyott időt, hogy megszólaljak. Lekevert egy hatalmas pofont és hátafordított. Az ágyamra vettem magam, de nem tudtam sírni. Érti? Azok az öreg papírok, és az a használhatatlan mandzsettagomb, ők jelentettek nekem mindent. Azzal, hogy eltüntette őket, megsemmisítette mindazt, ami az apámból maradt, de nem tudtam sírni. Már arra sem volt erőm, hogy úgy gyűlöljem az anyámat, ahogy megérdemelte volna. Ezt a gyengeséget sohasem fogom megbocsátani magamnak, mert ezek a kisíratlan könnyek még az anyám gyalázatánál is nagyobbak tűntek.

CSAVARGÓ

Ne legyen könnyörtelen magával. Néha az indulatok olyan erősek, hogy képtelenek vagyunk magunkba fojtani, és azt tennünk, amit helyesnek vélünk.

LÁNY

Mindig azt mondta, hogy az apám meghalt, de én tudtam, hogy nem így van.

CSAVARGÓ

Hogyan lehetett ebben olyan biztos?

LÁNY

Ahogy most is az vagyok. Ha meghalt volna, azt érezném itt, legbelül. Úgy érezném, mintha valami örökre összetörne. És akkor elviselhetetlen lenne a gondolat, hogy ő meghalt anélkül, hogy én bármit is tehettem volna. Nem tudom, miért mesélem el magának ezeket a dolgokat. Csak untatom vele. Tán még meg is rémítem.

CSAVARGÓ

Kérem, ne gondolja rólam. Régen az édesapja barátja voltam. Most szeretnék a magáé is lenni. Ha önnek arra van szüksége, hogy beszéljen, hát tegye. Szeretném megvívasztalni, és tanácsot adni.

LÁNY

Nézem magát, és mindennek ellenére, bizalmat ébreszt bennem. De ha belegondolok, nem értem, hogy egy ismeretlen miért érdeklődne irántam és a dolgom iránt ennyire.

AGAMEMNON ELBESZÉLÉSE

Milyen más érzés, ha tető van a fejed felett. Bár eddig idegenek között éltem, ott mindig otthonra találtam és családi körben éreztem magam, és most, hogy visszatértem a saját házamba, az idegennél is idegenebb vagyok, és azok az emberek, akik a legközelebbi hozzátartozóim számomra ismeretlenek.

Végül miért is mentem el? Semmi meggyőző érvet nem tudnék védelmemre felhozni. Elmentem. Azon a napon, amikor eljöttem hazulról, hallottam, ahogyan a kapu becsukódik, és minden ott kezdődött, ok nélkül. Ez a zaj, egy szokásos, jelentéktelen, alig hallható zaj, aznap - annyi éve már - hirtelen a hatalmába kerített. A váratlan robaj mellbe vágott: az ajtó bezáródott. Ez az ajtó aztán már soha nem nyílt meg előttem. Miért menekültem el? Én, aki boldogan házasodott, aki kislányát úgy szerette, mint a szeme fényét, akinek jó munkája volt, és nem volt gondja semmire sem. Nem tévednek, akik azt hiszik, a feleségemnek köze volt a szökésemhez. Ez a zaj volt az - ez a kis zaj – amely óriásként rivallt rám, és a vállamra telepedett. Megrovó tüzes pallosként, űzött ki az otthonomból.

Hallottam. Olyan volt, mint a patkány vinnyogása. Az ember habozik, hogy hátraforduljon-e. Meginogtam, de mégsem; haladtam tovább előre. Ez alkalommal azonban valóban hallottam a becsukódó ajtó hangját. Szörnyű volt. Nem menekülés volt. Nem hagytam el a feleségem. Ezek a dolgok nem befolyásolták a döntésemet. Csakhogy én „kinn” voltam, és a kulcsok, melyekkel játszottam, már soha többé nem találhattak bele abba a zárba, ahol megtalálják azt a kombinációt, amellyel az ajtó ismét feltárul. Az utcán elhajítottam ezt a használhatatlan kulcsokkal teli kulcsosomót, mert a ház kulcsán rajta volt a garázkulcs, azon meg a postaládáé, melyre azután a kocsikulcs volt felfűzve.

Megszámoltam a maradék pénzem. A szerencse kegyeltjének érezhettem magam. Szokásosan alig tartok magamnál készpénzt, (szükség esetére a kocsis kesztyűtartójában mindig van csekk a benzinre) de előző nap jelentős pénzüsszeghez jutottam, amelyet ezen a délelőttön akartam betenni a bankba, és most ez a pénz teljes egészében a tárcámban lapult. Úgy éreztem, hogy kiűztek a városból, hogy minél előbb el kell hagynom ezeket az utcákat. Felszállni az első vonatra, nem érdekes, hová, csak el, messzire.

Az állomásra mentem, és az összes pénzemet egy odaútra szóló vonatjegyre költöttem, a lehető legtávolabbira az ország másik végébe. Egy óra negyvenöt percem maradt a vonat indulásáig. Ismét végigmentem azokon az utcákon, ahol éltem, tudtam, talán soha többé nem látom őket. Körbejártam a házam körül, mely az a ház volt, ahol családot alapítottam, ahol a feleségem méhében megfogant egy kislány, az én egyetlen lányom. Talán arra vártam, reménységgel és félelemmel telten, hogy a büntetésem visszavonják. Ha a feleségem épp akkor hajolt volna ki az ablakon, ha meglepve, hogy még itt talál, a nevemen szólított volna, és találgatni kezdte volna, mi tartott vissza, hogy elinduljak végre a munkába... Ha a feleségem a nevemen szólított volna... Ahogy a percek múltak, egyre

kevésbé volt a feleségem, a múlt fényévnyi sebességgel távolodott, amelyben még saját magamat is idegennek éreztem. Azután elérkezett a pillanat, az a rettenetes pillanat, melyben tudtam, hogy már magam sem ismertem volna fel a tükörben a képmásomat. Ha akkor az utcán szembetalálkoztam volna a feleségemmel, elmegy mellettem. Nem tudta volna, hogy ez a test ahhoz tartozott, akivel oly sok éjszakán át az ágyát megosztotta. Sokszor felteszem magamnak a kérdést: és ha a lányom, felismerte volna az apját?

ELEKTRA INVOKÁCIÓJA EGY NEM LÉTEZŐ ORESZTÉSZHEZ

Egy fivérrel lett volna valaki, akire minden szeretetem kiáradhatott volna. Egy fivérben fellelhettem volna az elveszett apám képét. Egy fivérrel lett volna mesterem és tanítványom. Egy reményt adó bosszuálló kar. De Fortuna megfosztott ettől a fivértől. Azt akarta, hogy élő és tökéletes formában a legszerencsétlenebb öltön bennem testet.

Én, gondozását magamra vállalva jó anyja lettem volna. Felkészítettem volna szörnyű küldetésére. Megoszthattam volna vele az anyám iránti gyűlölet minden súlyát, és akkor talán most nem fojtogatna az árnyéka. Segíthetne ma elviselni a bűn súlyát. A legnagyobb hanyagság, amit apám szemére vethettem, hogy egyedül hagyott, egy fivér nélkül, aki erőt adhatott volna a misszióm teljesítéséhez, amellyel apám bízott meg. Így sohasem érkezik majd hozzám hírnök azzal a hírrel, hogy a fivérem hajfűrtje díszíti apám sírját. Egy hajfűrt, melyet saját kezével vágott le. Hajfűrt, mely gyászos tiszteletadás annak, akit egy halaszthatatlan döntés vezetett haza. Ő sohasem jön majd el az istenek küldötteként, hogy figyelmeztessen engem: közeleg a bosszú napja. Sohasem ragad majd kést, hogy az anyám gyalázatától megtisztítsa ezt a házat.

Miért kell ennyire egyedül lennem?

Apám, miért?

Miért?